

Miljöspendanalys

Strategiska analyser för att
prioritera inköpskategorier med
störst klimatpåverkan

Jens Johansson,
på SOI årskonferens 2023-04-26

Upphandlingsmyndighetens uppdrag

- ▶ Verka för en rättssäker, effektiv och hållbar upphandling.
- ▶ Stärka upphandlingens strategiska betydelse.
- ▶ Utveckla och förmedla kunskap, verktyg och metoder för offentlig upphandling och statsstöd.
- ▶ Tillhandahålla upphandlingskriterier som främjar hållbarhet
- ▶ Främja innovativa lösningar.

IPCC 2023

- ▶ Klimatpåverkan måste halveras inom 6 år och 9 månader för att global medeltemperatur inte ska öka över 1,5 grader.
- ▶ Behovet av omedelbara, kraftfulla åtgärder är större än tidigare IPCC-rapporter bedömt.
- ▶ Effektiva åtgärder kan åstadkommas när det finns stöd i form av verktyg för prioriteringar, verktyg som tar in klimatpåverkan.

Sixth Assessment Report

Synthesis Report

20 March 2023

The warning

Pace and scale of climate action are insufficient to tackle climate change

**Our choices will
reverberate for
hundreds,
even thousands,
of years.**

De offentliga inköpens klimatpåverkan

Klimatpåverkan av offentliga inköp

23 miljoner ton CO₂ – ekvivalenter
och stor påverkan på
landanvändning

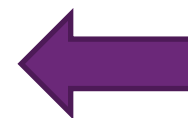
Indikerad klimatpåverkan av
inköp år 2019

Miljöspendanalys (EEIO-metoden) av offentliga utbetalningar om 711 miljarder kronor exklusive moms. Indikation av dess miljöpåverkan, utifrån valda systemgränser och bred definition av Inköp.

Klimatpåverkan av offentliga inköp

Miljöspendanalys av offentliga inköp 2019

Övergripande kategorier	Inköp inklusive moms, miljoner SEK	Klimatpåverkan, ton CO ₂ -eq	Förändrad landanvändning, 1000 m ² per år
Byggnad, fastighet och mark	259 221	9 247 168	729 514
Utrustning och material	92 385	4 594 564	326 187
Drift av hela verksamheter och driftentreprenader	164 216	3 730 216	477 172
Material och tjänster för egna organisationen	102 767	3 250 332	286 444
Tjänster och material till brukare	52 494	1 843 907	721 387
Stödjande tjänster, främst kompetens	39 178	861 162	74 117
Ej kategoriserat	390		
Summa	710 651	23 527 349	2 614 821

Störst påverkan från bygg-, fastighet, mark och anläggning. Klimatpåverkan från anläggningssektorn

*Vilka av våra
inköp har störst
klimatpåverkan?*

*Prioriterar vi rätt
kategorier?*

*Behöver vi ta tag in
andra kategorier än
bränslen?*

*Hur kan vi
hantera hållbarhet i
våra inköp?*

Miljöspendanalys

Strategisk analys för att prioritera arbetet till de inköpsvolymerna som har störst miljöpåverkan.

Inköpskategorier (till nivå två)	Inköpsvolym SEK Miljoner kronor (exkl. moms)
Mark och byggnad	1 370
Entreprenader & tekniska konsulter	1 073
Energi, vatten och avlopp	118
fastighetsdrift	87
land och vattenfastigheter	63
Gata, trafik, renhållning, avfallshantering	29
Material och tjänster indirekt till brukare	686
Brukarstöd äldre- och socialtjänst	536
Livsmedel, måltider, catering	109
Brukarstöd Sjuk- och hälsovård	40
Tjänster och material för egen organisation	673
Ekonomi och administration	293
It och tele	189
Personal	110
Kultur o information	63
frakt o post	18
Köp av större/hela verksamheter och driftentrepren	407
Köp av (gatu-)driftentreprenader	407
Stöd, bidrag och ersättningar	mindre än 1
Utrustning och material	154
Förbrukningsmateriel	47
Inventarier och möbler	37
Fordon	31
Kläder och textilier	15
Maskiner, pumpar, verktyg	12
Kontorsmaskiner, Labb, mätutrustning	8
Sjuk- och hälsovårdsmaterial	3
reparationer underhåll service	1
Övrigt material	mindre än 1
Sprängämnen, ammunition, vapen	mindre än 1
Stödjande tjänster, främst kompetens	67
Kompetens-stöd	45
Bemanning	22
Ej kategoriserat	63
Totalsumma	3 419

Exempel från en pilot (2018) över Helsingborgs inköp

Vad är en spendanalys

En metod för att, ur ekonomiskt perspektiv analysera en organisations:

- ▶ totala inköpsvolym.
- ▶ olika inköpskategorier.
- ▶ vilka marknader vi köper ifrån.
- ▶ typer och antal leverantörer.

Utgör en bas för andra inköpsanalyser.

Ett verktyg för strategiskt inköpsarbete:

- ▶ en integrerad del i kategoristyrning.
- ▶ men inte begränsad till vissa koncept eller arbetssätt.

Vi har tagit fram metoder för Miljöspendanalys

Integrerar miljöaspekter i spendanalys
för att ge indikationer om vilken
miljöpåverkan som:

- den totala inköpsvolymen kan ha.
- olika inköpskategorier kan ha.

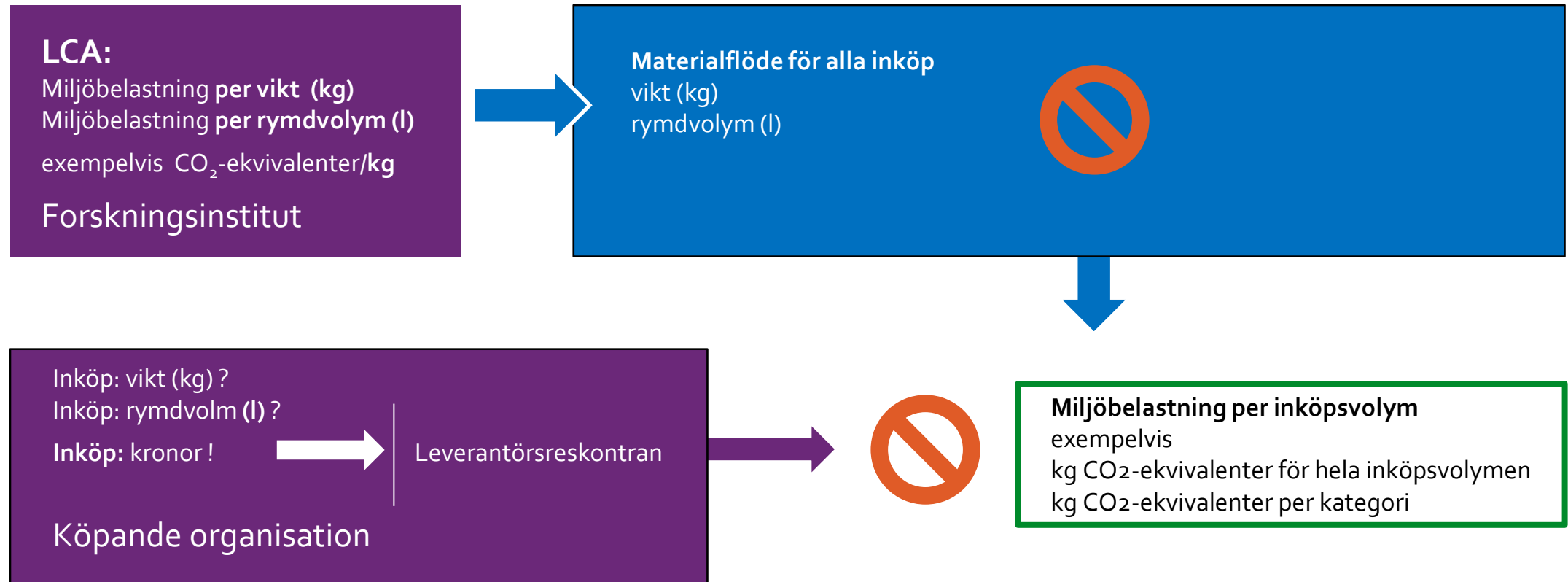
En hjälp i strategiskt inköpsarbete:

- Vilka inköpskategorier som bör prioriteras för att minska miljöpåverkan.
- En bas för fördjupade och för andra analyser för att minska miljöpåverkan.

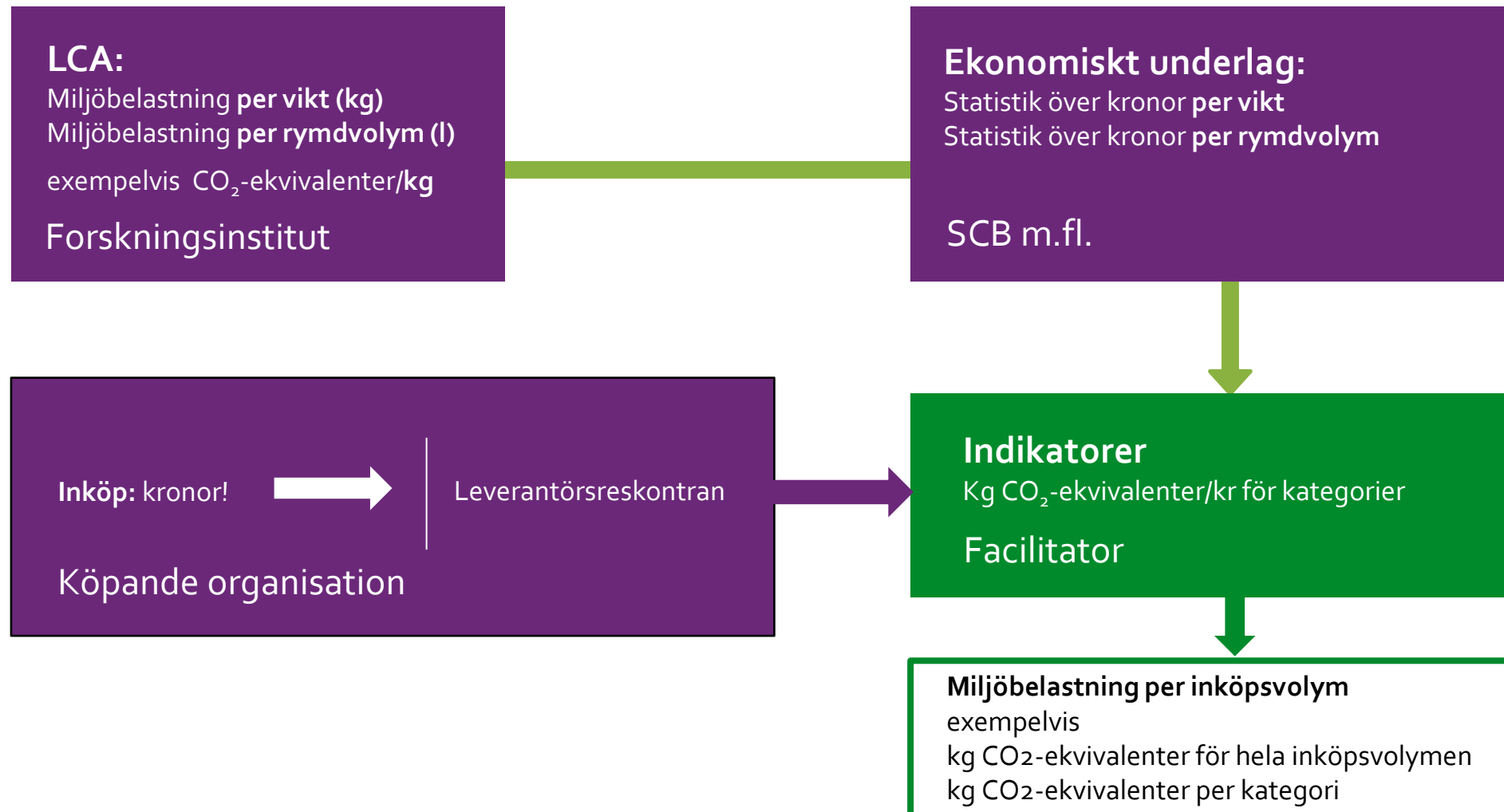
Inköpskategorier (till nivå två)	Inköpsvolym SEK Miljoner kronor (exkl. moms)	Klimatpåverkan (indikerad) ton CO2-ekvivalenter; cirka
Material och tjänster indirekt till brukare	686	56 600
Brukarstöd äldre- och socialtjänst	536	38 900
Livsmedel, måltider, catering	109	17 000
Brukarstöd Sjuk- och hälsovård	40	700
Mark och byggnad	1 370	28 600
Entreprenader & tekniska konsulter	1 073	19 300
Gata, trafik, renhållning, avfallshantering	29	5 800
Energi, vatten och avlopp	118	2 600
land och vattenfastigheter	63	500
fastighetsdrift	87	400
Utrustning och material	154	16 550
Förbrukningsmateriel	47	5 200
Fordon	31	3 400
Maskiner, pumpar, verktyg	12	3 200
Inventarier och möbler	37	2 900
Kläder och textilier	15	900
Kontorsmaskiner, Labb, mätutrustning	8	500
Sjuk- och hälsovårdsmaterial	3	400
Övrigt material	mindre än 1	50
reparationer underhåll service	1	2
Sprängämnen, ammunition, vapen	mindre än 1	mindre än 1
Tjänster och material för egen organisation	673	8 300
It och tele	189	3 600
Kultur o information	63	2 300
Personal	110	1 400
Ekonomi och administration	293	500
frakt o post	18	500
Köp av större/hela verksamheter och driftentreprer	407	4 800
Köp av (gatu-)driftentreprenader	407	4 800
Stöd, bidrag och ersättningar	mindre än 1	mindre än 1
Stödjande tjänster, främst kompetens	67	150
Kompetens-stöd	45	90
Bemannning	22	60
Ej kategoriserat	63	-
Totalsumma	3 419	115 000

Exempel från en pilot (2018) över Helsingborgs inköp

Exakta beräkningar är resurskrävande

Indikatorer för olika inköp räcker långt

Vi tillhandahåller, bland annat, indikatorerna.

Från pilot till full skala

Start / Kunskapsbank offentliga affärer / Publikationer / Miljöspendanalys över delar av Göteborgs stad

Miljöspendanalys över delar av Göteborgs stad

Publicerad 09 mars 2020 | Rapport | Publikation 2020 | Miljöspendanalys

Rubrik	Miljöspendanalys över delar av Göteborgs stad
Beskrivning	I denna rapport beskrivs en pilotstudie som genomförts på tre förvaltningar i Göteborgs stad där miljöpåverkan från inköp har integrerats i inköpsanalyser.
Format	
Filstorlek	1.3 MB
	Ladda ner

I Miljöspendanalys används spendanalysens möjligheter att hantera stora mängder information till att integrera information om miljöpåverkan från olika typer av inköp. Därigenom indikerar en Miljöspendanalys kvantitativt vilken miljöpåverkan som inköpen har. I denna rapport beskrivs en pilotstudie som genomförts på tre förvaltningar i Göteborgs stad. Det har i högsta grad varit ett utvecklingsarbete av inköpsanalyser inom delar av ett

2015, 2017

2022

Så kan miljöspendanalys införas i system för inköpsanalyser: Exempel Föreningen husbyggnadsvaror - HBV

Publicerad 11 mars 2022 | Rapport | Miljöspendanalys

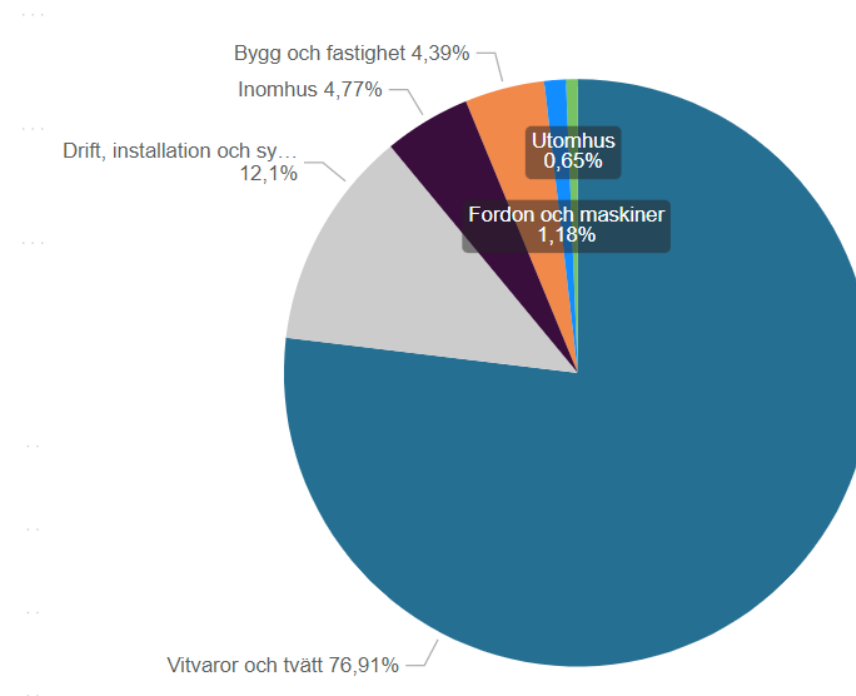

Rubrik	Så kan miljöspendanalys införas i system för inköpsanalyser: Exempel Föreningen husbyggnadsvaror - HBV
Beskrivning	Denna rapport beskriver en pilotstudie där miljöspendanalys infördes i HBV:s digitala system för inköpsanalyser.
Format	
Filstorlek	590 KB

Ladda ner

Syftet med denna rapport är att visa hur allmännyttans inköpscentral, HBV (Föreningen husbyggnadsvaror), införde Upphandlingsmyndighetens miljöspendanalys i sitt BI-system. Arbetet genomfördes under 2021 som en pilot i samverkan mellan myndigheten och HBV. På Upphandlingsmyndighetens webbplats finns tillämpningsstöd för hur metoden kan implementeras.

Miljöspend per Avtalsområde

Viktigt att förstå om Miljöspendanalysen

Miljöspendanalysen används;

- ▶ för att jämföra och prioritera mellan olika inköpskategorier (typer av inköp) i samma organisation.
- ▶ inte till för jämförelser mellan köpare.
- ▶ inte till för exakta mätningar.
- ▶ som "karta & kompass" med olika noggrannhet men ger faktabaserade kvantifierade indikationer.
- ▶ för att få fram inriktningar som måste undersökas.
- ▶ för att ta fram ny karta och nya riktningar med regelbundenhet.
- ▶ för att arbeta stegvis, sträva efter "ständiga förbättringar", så som i kategoriarbete eller miljöledningsarbete.

Verktygslåda för miljöspendanalyser

Analysera inköpen med miljöspendanalys

En miljöspendanalys är en inköpsanalys där olika miljöfaktorer har integrerats. Det gör det möjligt att undersöka den miljö- och klimatpåverkan som uppstår till följd av inköp inom offentlig sektor. Men också att undersöka vilken och hur stor miljöpåverkan olika typer av inköp har i relation till andra typer av inköp.

Miljöspendanalys beräknar inköpens miljöpåverkan

En förutsättning för att en inköpsorganisation ska kunna arbeta strategiskt med hållbarhetsfrågor är att den har kunskap om den miljö- och klimatpåverkan som uppstår till följd av inköp. Vår miljöspendanalys gör det möjligt att se hur stor påverkan är och vilka inköp som har störst påverkan. Analysen tar hänsyn till den miljö- och klimatpåverkan som svensk konsumtion orsakar i Sverige och andra länder.

[De offentliga inköpens miljöpåverkan](#)

Innehåll på denna sida

Miljöspendanalys beräknar inköpens miljöpåverkan

[Två metoder för att analysera miljöpåverkan](#)

[Nyttan av inköpskategorier](#)

[Arbeta mer strategiskt med inköpen](#)

Vi har nu publicerat verktygsdelar så ni kan införa miljöspendanalys som funktion i era tjänster.

Klimatindikatorer

Excelfil med klimatindikatorer i en kategoristruktur:

- ▶ Information
- ▶ Förklaring
- ▶ Kategoriträd med klimatindikatorer
- ▶ Översikt över kategoristrukturen
- ▶ Index för miljöbedömning

Klar Information Förläring Kategoriträd m indikatorer Kategoriträd översikt Index miljöbedömning

Klimatindikatorer

Excellfil med klimatindikatorer i en kategoristruktur, matchad mot CPV-koder och UNSPSC-koder. Denna är till för att kunna matcha klimatindikatorer CPV-koder och UNSPSC-koder mot andra kategoristrukturer.

Miljöspendanalys (process-LCA) 2021.

Förklaringar av kategoristrukturen med indikatorer.

Klassificeringar, möjlig 4:e nivå i kategoristrukturen				Miljöindikatorer						Kategoristruktur						
UNSPSC version 2011		CPV		Klimatpåverkan (kg CO2-e/SEK)		Hjälp vid miljöbedömning		nivå 3		nivå 2		nivå 1				
UNSPSC-kod	UNSPSC benämning	CPV-kod (kod JJ är ej CPV)	Utbyggd CPV (ej officiell, hjälp-kod)	CPV benämning	Specifika indikatorer	Default indikatorer	CPV för default	Fördelning el finns, namn	Nr nyckel	Nyckel för miljöbedömning	kat 3 nr	kategori nivå 3	kat 2 nr	kategori nivå 2	kat 1 nr	kategori nivå 1
		001010116-JJ	001010116-JJ	Ej CPV - Skolverksamhet - defaultvärde		0,052272727	80100000-5		16	Drift byggnad skollik	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
		79634000-7	79634000-7	Yrkesvägledning					02	Intellektuella tjänster	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
86000000	Utbildningstjänster	80000000-4	80000000-4	Undervisning och utbildning					16	Drift byggnad skollik	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
86121504	Allmänna grund- och gymnasieskol	80100000-5	80100000-5	Grundskoleundervisning	0,052272723				16	Drift byggnad skollik	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
86111600	Vuxenutbildning	80400000-8	80400000-8	Vuxen- och annan undervisning	0,052272723				16	Drift byggnad skollik	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
86111602	Vuxenutbildning på deltid	80400000-8	80400000-81	Vuxen- och annan undervisning					16	Drift byggnad skollik	1,0	Skolverksamhet	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
		001010201-JJ	001010201-JJ	Ej CPV - Samhällstjänster - defaultvärde		0,085177665	85111000-0		01	Tjänster övigt	2,0	Samhällstjänst	1,0	Köp av huvudverksamhe	1,0	Verksamhet
		002010192-JJ	002010192-JJ	Ej CPV - Livsmedel - defaultvärde				Fördelning Livsm	92	Livsmedel okategoriserat	1,0	Livsmedel	1,0	Livsmedel, måltider, cat	2,0	Verksamhetsstöd

Fördelningsnycklar

Excellfil med fördelningsnycklar.

- Information
- Funktion för att balansera större prisändringar
- Elektricitet
- Fjärrvärme
- Trä och andra biologiska bränslen
- Bränslen för värme
- Drivmedel

Upphandlings myndigheten

Miljöinformation på artikelnivå

Vi har publicerat exempel på:

- Artikelspecifik information för miljöinformation för digitala flöden i e-handel.
- Tabell med tillhörande beskrivning av artikelspecifik information miljöinformation för digitala flöden.
- Exempel på information som kan behövas för att säkerställa kvalitet på miljö- och hållbarhet.

Information, typ av	Information, exempel på typ av info.	exempel på innehåll i information	enhet / information, exempel	Exempel på informationsbärare	Exempel på källa till informationen	Exempel på källa till informationen
Leverantörsuppgifter och betalningsinformation	leverantör	namn		faktura/streckkod/e-katalog	avtal	leverantören
	organisationsnummer	nr		faktura/streckkod/e-katalog	avtal	leverantören
	mottagarkonto	bankgiro nr		faktura/streckkod/e-katalog	avtal	leverantören
	andra obligatoriska uppgifter			faktura/streckkod/e-katalog	avtal	
	SNI-kod	nr	femsiffrig	faktura/streckkod/e-katalog	avtal	köparens kategorisering
Artikelinformation	Artikelnummer	nr		faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Artikelnamn	text		faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	annan artikelinformation	förpackningsinformation	antal, volym, vikt	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 1, nomenklatura	version	UNSPSC_2011	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 1, kod	kod	14111703	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 1, text	text	Pappershänddukar	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 2, nomenklatura	version	CPV_2008	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 2, kod	kod	33763000-6	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 2, text	text	Pappershänddukar	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
	Klassificering 3, nomenklatura	version		faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören
Information om artikels miljöpåverkan, LCA-baserad	Källan till uppgifterna	text	EPD/rapportering	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Källan till uppgifterna	licensnummer/EDP-identitet	EPD/rapportering	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Klimatpåverkan	siffror	(kg CO2-e) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Partiklar	siffror	(kg PM2.5-e) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Övergödning	siffror	(kg NO3-e) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Landanvändning	siffror	(m2-years agr) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Förurning	siffror	(m2 UES) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Marknära ozon	siffror	(m2 ppm*hours) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Atmospheric aerosol loading	siffror	(kg PM X-e) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Fäskvatten	siffror	(liter) process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD	leverantören eller systemoperatör för EPD
Information om artikeln är bedömd genom märkning	Biodiversitet påverkan	nyckeltal eller nyckel	inget exempel, process-LCA	faktura/streckkod/e-katalog	EPD - tilläggsinformation	leverantören eller systemoperatör för EPD
	Märkning livsmedel	siffror	Ja 1/Nej 0	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	text	KRAV	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	märkningslicens	miljömärkningslicensnummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Märkning produkt	siffror	Ja 1/Nej 0	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	text	TCO	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	märkningslicens	miljömärkningslicensnummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Märkning el	siffror	Ja 1/Nej 0	faktura/streckkod/e-katalog	leverantör	märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	text	Bra Miljöval	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	märkningslicens	miljömärkningslicensnummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
Information om artikels ankytning till Upphandling	Bedömningssystem bygg	siffror	Ja 1/Nej 0	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	text	BASTA	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	märkningslicens	bedömningssystemets licensnummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Bedömningssystem	nyckeltal eller nyckel för nivåer	A, B, C, etcetera	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	text	Byggsvarubedömningen	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	Källan till uppgifterna	märkningslicens	bedömningssystemets licensnummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	leverantören eller märkningsorgan
	med fler	osv	osv	osv	osv	osv
	uppfyller Upphandlingsmyndighetens krav	siffror på kravidentitet	Krav id-nummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	avtal
	artikel på ramavtal	Ja 1/Nej 0	Avtalsartikel / ej avtalad	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	avtal
	avtalsreferens	siffror	Avtalets nummer	faktura/streckkod/e-katalog	katalog	avtal

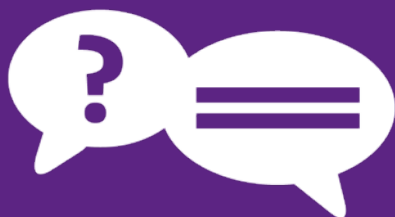
Sammanfattning

- ▶ Inköpen har en betydande klimatpåverkan.
- ▶ Omställning till mindre klimatpåverkan måste ske snabbt.
- ▶ Det bästa får inte bli det godas fiende.
- ▶ Miljöspendanalys ger indikationer över inköpens klimatpåverkan
- ▶ Miljöspendanalys hjälper er att se vilka inköpkategorier som kan ha störst klimatpåverkan
- ▶ Miljöspendanalys kan hjälpa er att prioritera i inköpsarbetet
- ▶ Vi erbjuder en gratis verktygslåda så miljöspendanalys kan integreras i tjänster för inköpsanalyser eller affärsanalyssystem.
- ▶ Vi kan fortsätta att utveckla miljöspendanalys och miljöinformation i e-handelskedjan tillsammans.
- ▶ Vi erbjuder fritt tillgängliga upphandlingskrav som kan användas i inköpsarbetet och i era upphandlingar

Tack!

Mer inspiration och vägledning
hittar du på vår webbplats

upphandlingsmyndigheten.se

Frågeservice

Telefon: måndag – torsdag kl. 9-12

Chatt: måndag – torsdag kl. 13-15, fredag kl. 9-12

Frågeportalen: dygnet runt

@uhmynd

Upphandlingsmyndigheten

@upphandlingsmyndigheten

Upphandlingsmyndigheten

